

Kodlamalar ve Notlar

DÜNYA TİCARETİ VE TİCARET BÖLGELERİ

TİCARETİN GELİŞİMİ

Tarım faaliyetlerinin yoğunlaşmasıyla birlikte fazlalık ürünler oluşmuştur. Bu ürünler takas yoluyla değiş tokuş yapılmış ve ilk ticari faaliyetler ortaya çıkmıştır. Sanayi Devrimi ise ticarete asıl büyük değişimi sağlamış ve seri üretimin oluşmasının önünü açmıştır. Nüfusun artması, teknolojinin gelişmesi ve ulaşım imkânlarının iyileşmesiyle birlikte ticaret giderek hız kazanmıştır.

KÜRESELLEŞEN TİCARET

Teknolojinin son yüzyılda hızla gelişmesi ile iletişim ve ulaşım gelişimi, bu da Dünya'da ticaretin küreselleşmesine neden olmuştur. Böylece ürün ve mallara daha hızlı ulaşma imkânı ortaya çıkmıştır. Gümrükler birçok yerde ortadan kalkarak ürün ve malların dolaşımını, paranın dolaşımını kolaylaştırmıştır. Ürünler artık yerel piyasadan çok Dünya piyasasına hitap edecek şekilde üretilmeye başlanmıştır.

ULUSLARARASI TİCARET BÖLGELERİ VE KURULUŞLAR

KUZAY AMERİKA SERBEST TİCARET BÖLGESİ (NAFTA)

Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'yla kurulmuştur. Kuzey Amerika Kıtası'nda Kanada, ABD ve Meksika'yı kapsayan ticari kuruluşur. 1994 yılında kurulan NAFTA'nın amacı üye ülkeler arasındaki ekonomik farkları en aza indirerek Kuzey Amerika Kıtası'nda ekonomik ve toplumsal istikrarın sağlanmasıdır. AB'den sonra Dünya ticaretinde en büyük hacme sahip ikinci bölgedir. Anlaşmayla beraber gümrük vergileri gibi engellerin kaldırılması ticaret hacminin %75 artmasını sağlamıştır.

GÜNEY ORTAK PAZARI (MERCOSUR)

Brezilya, Arjantin, Paraguay ve Uruguay devletleri tarafından 1991 yılında kurulmuştur. Güney Ortak Pazarı'nın kuruluş amacı üyeler arasında serbest ticaret, gümrük birliği ve ortak pazar hedeflerini gerçekleştirmektir. 1 trilyon dolarlık ticaret hacmiyle AB ve NAFTA'dan sonra en büyük üçüncü ticaret bölgesi konumundadır.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

Dünya'nın en büyük ekonomik ticaret bölgesi ve kuruluşudur. 22,9 trilyon dolarlık gayrisafi yurtiçi hasılası bulunan bölge Dünya ekonomisinde ABD'den sonra ikinci sırada yer alır. Avrupa Birliği'nin 27 üye ülkesi bulunur ve üye ülkeler arasında ortak para birimi olarak euro kullanılır. Avrupa Birliği içinde en güçlü ülkeler aşağıda verilmiştir:

- Almanya (4,7 trilyon dolar GSYİH),
- Fransa (3 trilyon dolar GSYİH)
- İtalya (2,2 trilyon dolar)

○ AB

COĞRAFYANIN KODLARI

UZAK DOĞU TİCARET ALANI

Başta Çin, Japonya, Singapur, Güney Kore, Tayvan, Hong Kong gibi ülkeleri kapsayan bu bölge Dünya ticaretinin en hızlı yükseliş yapan bölgesidir. Özellikle Çin başta olmak üzere ucuz işçi maliyetlerinin varlığı üreticileri ve büyük yatırımcıları bu bölgeye çekmektedir. Bölge Dünya'nın en büyük üretim alanıdır.

● UZAK DOĞU

TÜRKİYE'DE TİCARET MERKEZLERİ VE TİCARET ÜRÜNLERİ

Türkiye nüfusunun kalabalık olması, iklim çeşitliliğinin farklı tarım ürünleri yetiştirmeye imkan sağlaması, üç tarafının denizlerle çevrili olması nedeniyle balıkçılığın yapılabilmesi, maden çeşitliliğinin yüksek olması, çeşitli hayvancılık faaliyetlerinin yapılması, pazarlama ve reklamların varlığı gibi nedenler Türkiye'de iç ticaretin hareketli olmasını sağlamıştır. Türkiye'de her ürün her bölgede yetişmediği için iller arasında farklı ürünlerin ticareti gelişmiştir. İç ticaretin büyük bir çoğunluğu büyükşehirlerde yapılmaktadır.

Büyükşehirler: Ticarete konu olan malların toplandığı ve dağıtıldığı ana ticaret merkezlerini oluştururlar. İstanbul Türkiye'de iç ticaretin önemli bir kısmını tek başına gerçekleştirir.

Sanayi bölgeleri: Üretimin gerçekleştiği alanlar olduğu için ticaretin döndüğü önemli noktalar. Kocaeli sanayi bölgelerine örnek olarak verilebilir.

Turistik kent ve kasabalar: Ticaret turizm sezonunda daha çok gıda ve hediyelik eşya üzerinden sağlanmaktadır. Bodrum, Çeşme, Marmaris örnek olarak gösterilebilir.

Tarım bölgeleri: Tarımsal ürünlerin üretimi gerçekleştiği için tarımsal ürün ticaretinin toplandığı noktalar. Fındık ve çay ticareti Karadeniz'de, zeytin ticareti Ege ve Marmara'da gerçekleşir.

Pazar, panayır ve fuarlar: Pazar yerleri ürünlerin direkt tüketiciye ulaştırıldığı yerler olduğu için ticaretin ana toplanma noktalarından biridir. Fuarlarda ise belirli ürünlere yönelik belirli dönemlerde kapsamlı ticaret gerçekleştirilir.

ELEKTRONİK TİCARET VE SİBER GÜVENLİK

Günümüz ticareti geçmişe göre hızla değişmektedir. Teknolojinin gelişmesi, gerekli ağ alt yapılarının hızla geliştirilmesi, genç nüfusun fazla olması gibi nedenlerle ticaret hızlı bir şekilde elektronik olarak "e-ticaret" şeklinde yapılmaya başlanmıştır. Türkiye dinamik bir nüfusa sahip olduğu için elektronik ticarete hızla ayak uydurmuş ve elektronik ticaret hacmi 381 milyar TL'ye ulaşmıştır.

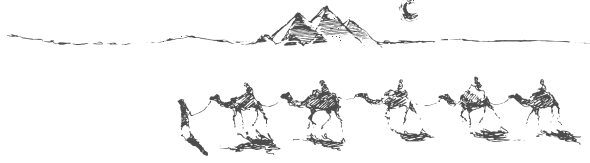

► E-ticaretin önemli sorunlarından biri güvenilirliktir. Bu yüzden alınacak ürünlerin güvenilir sitelerden alınması gerekmektedir. Siber güvenlik konusunda dikkat edilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır. Mümkün oldukça sanal kart kullanılmalı, alışveriş yapılan sitenin güvenlik sertifikası olup olmadığı kontrol edilmeli, bilgisayara kart bilgileri kayıt edilmemeli, alınan ürünün faturası saklanmalıdır.

ANADOLU'YA UZANAN TARİHİ TİCARET YOLLARI

Anadolu bugün olduğu gibi geçmişte de Avrupa medeniyetleri ve Doğu medeniyetleri arasında bir köprü görevi görmüştür. Anadolu geçmişte İpek Yolu ve Baharat Yolu gibi önemli ticaret yollarının en önemli keşişim noktası konumundaydı. Bu durum Anadolu'da güçlü devletlerin kurulmasına ve Anadolu için sürekli bir hâkimiyet mücadelesi verilmesine neden olmuştur. Osmanlı Devleti altın dönemini bu ticaret yollarına sahip olduğu zaman yaşamıştır.

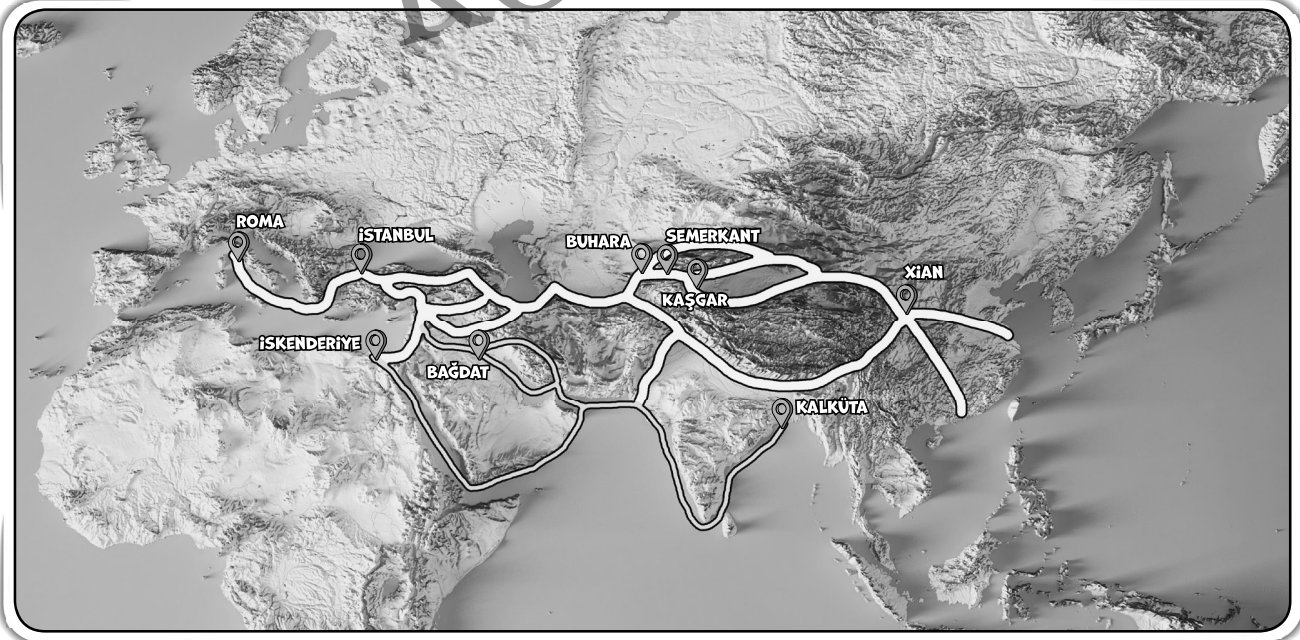
Kodlamalar ve Notlar

İPEK YOLU

Çin'den başlayıp Himalaya Dağları'nın kuzey ve güney kesiminden ilerleyerek Hazar Denizi'ne oradan da Anadolu'ya ve Akdeniz üzerinden Avrupa'ya uzanan tarihî ticaret yoludur. 7.000 km uzunluğundaki bu yolda ipek, baharat, kâğıt, porselen ve değerli eşyalar taşınmaktaydı. Geçmişteki en önemli ticaret yollarından biri olan İpek Yolu Anadolu'nun da stratejik önemini artırmıştır. Coğrafi Keşifler ile beraber Ümit Burnu'nun bulunması ve deniz yoluyla Çin ve Hindistan'a ulaşımın keşfedilmesi İpek Yolu'nun önemini yitirmesine neden olmuştur.

BAHARAT YOLU

Baharat Yolu Hindistan'dan başlayarak kıyıları takip edip bir kolu Basra Körfezi'nden, diğer kolu Kızıldeniz üzerinden Fenike, Filistin, İskenderiye'ye ve Avrupa'ya uzanan önemli ticaret yollarından biridir. Baharat Yolu denmesinin nedeni daha çok tarçın, zencefil, zerdeçal gibi pahalı baharatların taşınmasıydı. Vasco da Gama'nın Ümit Burnu'nu keşfetmesiyle beraber İpek Yolu gibi Baharat Yolu da önemini yitirmiştir. Bu yolların önemini yitirmesi Anadolu'nun da gücünün azalmasına neden olmuştur.

TÜRKİYE'NİN DİŞ TİCARETİ VE DÜNYA PAZARINDAKİ YERİ

Dış Ticaret: Ülkeler arasında yapılan mal ve hizmet alım satımını ifade eder.

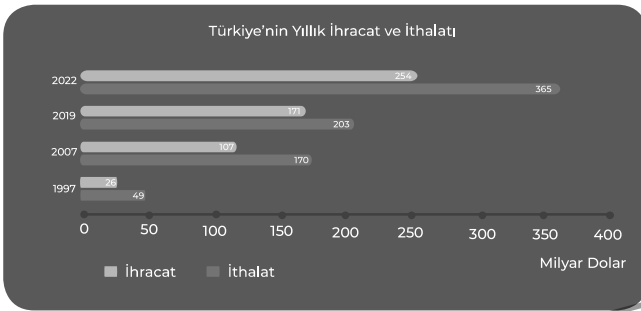
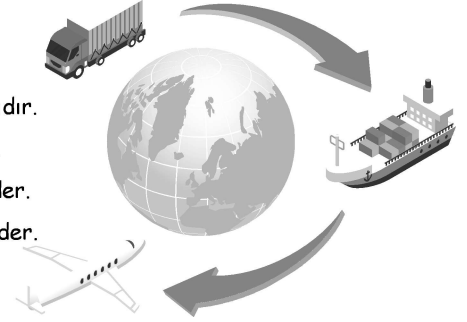
İhracat (Dış Satım): Ülkede üretilen mal ve hizmetlerin yabancı ülkelere satılmasıdır.

İthalat (Dış Alım): Yabancı ülkelerde üretilen mal ve hizmetlerin satın alınmasıdır.

Dış Ticaret Açığı: İthalat giderlerinin ihracat gelirlerinden fazla olmasını ifade eder.

Dış Ticaret Fazlası: İhracat gelirlerinin ithalat giderlerinden fazla olmasını ifade eder.

Dış Ticaret Dengesi: İhracat ve ithalatın dengede olduğunu ifade eder.

► Cumhuriyet'in ilk yıllarında dış satımda tarım ürünleri ön plandadır. Yıllar geçtikçe sanayi ürünlerinde ihracat ön plana çıkmaya başlamıştır.

► Türkiye'nin dış ticaret hacmi her geçen yıl artmaktadır. Türkiye geçmişten günümüze dış ticaret açığı veren bir ülkedir. İhracatımız ithalatımızı karşılamamaktadır. 2022 TÜİK verilerine göre Türkiye dış ticaret açığı 110 milyar doları aşarak son 27 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Serbest Bölge: Ülke sınırları içinde olan fakat gümrük sınırları dışında tutulan bölgelerdir. Ülkede geçerli ekonomik, mali, ticari kanunlar burada uygulanmaz. Bu sahalar ekonomik olarak imtiyazlı alanlardır. Serbest ticaret bölgeleri ihracata dayalı yatırım ve üretimi teşvik etmek için kurulmuştur. Türkiye'de serbest bölgeler Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Bursa, İzmir, Denizli, Antalya, Mersin, Adana, Kayseri, Gaziantep, Mardin, Rize, Trabzon, Samsun ve Denizli'de bulunur.

Serbest bölgelerin kuruluş amaçları şunlardır:

- ihracatı artırmak,
- döviz girişini sağlamak,
- istihdam sorununun çözümüne yardımcı olmak,
- ihracat için yatırım ve üretimi artırmak,
- yabancı sermaye, teknoloji transferi ile dış ticareti artırmak,
- dış ticaret ve finansman imkânlarından daha fazla yararlanmak,
- teknolojik ve ekonomik standartları yükseltmek.

● Türkiye'nin Serbest Bölgeleri

İHRACAT ÜRÜNLERİ (2022)

- Motorlu kara taşıtları : 23 milyar dolar
- Kazan, makine, mekanik cihazlar: 20 milyar dolar
- Mineral yakıt ve mineral yağlar: 15 milyar dolar
- Demir ve çelik : 13,8 milyar dolar
- Elektronik makine ve cihazlar: 12,2 milyar dolar
- Plastik ve mamulleri: 10,6 milyar dolar
- Örme giyim eşyası ve aksesuarları: 10 milyar dolar

İTHALAT ÜRÜNLERİ (2022)

- Mineral yakıtlar ve yağlar: 88 milyar dolar
- Kazan, makine, mekanik cihazlar: 30,9 milyar dolar
- Demir ve çelik: 26 milyar dolar
- Kıymetli taşlar: 20 milyar dolar
- Elektronik makine ve cihazlar: 19 milyar dolar
- Plastik ve mamulleri: 17,6 milyar dolar
- Motorlu kara taşıtları : 15,5 milyar dolar

